

มารยาททางสังคม ชาวญี่ปุ่น

ญี่ปุ่น

ประพันธ์ รัตนสมบัติ
โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม ส.อ.บ.

สวัสดีครับ ท่านผู้อ่านทุกท่าน เราก็มาพบกันอีกแล้วนะครับใน TPA News ก็จะมีเรื่องราวเกี่ยวกับญี่ปุ่นมาฝากกันเช่นเดิม

สำหรับในฉบับนี้ ผู้เขียนขอพูดถึงเรื่องของธรรมเนียม มารยาททางสังคมและข้อห้ามต่างๆ ในชีวิตประจำวันหรือการทำงานของคนญี่ปุ่น ซึ่งคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์กับท่านที่อยากเดินทางไปเที่ยวที่ประเทศญี่ปุ่น หรือต้องทำงานร่วมกับชาวญี่ปุ่น เพื่อที่เราจะได้เข้าใจชาวญี่ปุ่นมากขึ้นนะครับ

เรื่องของธรรมเนียมประเพณี มารยาท ข้อห้ามต่างๆ นั้นสามารถแบ่งเป็นหัวข้อได้อย่างเช่น

1. มารยาทการรับประทานอาหาร

● ชาวญี่ปุ่นรับประทานอาหารเป็นอาหารหลักเหมือนกับชาวไทยและชาวเอเชียโดยทั่วไป บนโต๊ะอาหารก็จะมีข้าว กับข้าว น้ำซุปเต้าเจี้ยว หรือที่รู้จักกันดีว่าซูชิมิโซะ ซึ่งภาชนะที่ใส่ข้าวก็มักเป็นถ้วยเซรามิคและภาชนะใส่น้ำซุปรักจะเป็นถ้วยที่ทำจากไม้ หรือพลาสติกทนความร้อนและกับข้าวก็จะใส่ในจาน โดยจะยกถ้วยข้าวและถ้วยซุชขึ้นมา คนญี่ปุ่นจะถือว่า การที่ไม่ยกถ้วยข้าว หรือถ้วยซุชขึ้นมารับประทานข้าวนั้นก็น่าจะมีในธรรมเนียมของประเทศที่ใช้ตะเกียบ เพื่อให้พวยข้าวขึ้นมาได้ง่ายขึ้น แต่ชาวเกาหลีซึ่งใช้ตะเกียบเหมือนกับชาวญี่ปุ่นกลับไม่ยกถ้วยข้าวขึ้นมารับประทาน

● คนญี่ปุ่นเป็นคนที่มีความพิถีพิถันในทุกๆ การกระทำและจะมีคำพูดก่อนและหลังที่จะทำสิ่งต่างๆ ก่อนรับประทานอาหารจะพูดว่า "itadakimasu" หลังจากรับประทานอาหารเสร็จแล้วจะพูดว่า "gochiso-sama de shita"

● การใช้ตะเกียบหยิบส่งอาหารให้อีกคนหนึ่งและฝ่ายตรงข้ามรับอาหารด้วยตะเกียบเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Hashiwatashi) เพราะหลังจากการเผาศพ คนญี่ปุ่นจะใช้ตะเกียบคีบถ้ำกระดูก ของผู้ตายแล้วยื่นส่งต่อกัน จึงถือเป็นข้อห้ามสำหรับชาวญี่ปุ่น

- การจิ้มตะเกียบลงไปในอาหาร (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Sashibashi) ก็ถือเป็นข้อห้ามในการรับประทานอาหารของชาวญี่ปุ่น
- การรวบตะเกียบทั้งสองข้างไว้ในมือ (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Nigiribashi) ระหว่างรับประทานอาหารแสดงถึงความต้องการใช้ตะเกียบทำร้ายผู้อื่น จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ
- การใช้ตะเกียบชี้คนอื่นระหว่างรับประทานอาหาร (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Sashibashi) ถือเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะจะสร้างความไม่พอใจให้ผู้ที่ถูกชี้ได้
- การปักตะเกียบลงไปในถ้วยข้าว (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Tatebashi) เป็นสิ่งที่ต้องห้ามเช่นเดียวกัน เพราะคนญี่ปุ่นจะมีธรรมเนียมการปักตะเกียบลงไปถ้วยข้าวที่ตั้งไว้เพื่อเซ่นไหว้ผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว
- การรวบตะเกียบไปมาบนโต๊ะอาหาร (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Mayoibashi) คนญี่ปุ่นจะตัดสินใจว่าจะรับประทานอาหารกับข้าวชนิดไหนก่อนที่จะคีบ โดยไม่ลังเลและจะไม่วนตะเกียบเหนือจานกับข้าวแต่ละจาน
- การอมตะเกียบไว้ในปาก หรือเลียตะเกียบ (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Neburibashi) ก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำบนโต๊ะอาหาร
- คนญี่ปุ่นจะรับประทานอาหารจนหมดโดยไม่เหลือไว้

ทั้งข้าวและกับข้าว ซึ่งถือเป็นมารยาทขั้นพื้นฐานของการรับประทานอาหาร

- อาหารประเภทเส้น เช่น บะหมี่ หรือประเภทน้ำ เช่น ซุป คนญี่ปุ่นจะรับประทานแบบมีเสียงเล็กน้อย

2. มารยาทในการดื่มเหล้ากับชาวญี่ปุ่น

หากมีเหตุให้ต้องไปสังสรรค์กับชาวญี่ปุ่นและต้องมีการดื่มเบียร์หรือเหล้ากัน คนญี่ปุ่นถือเป็นธรรมเนียมว่า จะไม่ปล่อยให้เหล้าพร่องไปโดยจะรินเติมให้กับคนที่ร่วมโต๊ะอยู่ตลอดเวลาและจะไม่รินเหล้าให้กับตัวเอง

3. ธรรมเนียมปฏิบัติอื่นๆ

- การแลกนามบัตร หากมีเหตุให้ต้องพบกับคนญี่ปุ่นและมีการแลกนามบัตรกันเกิดขึ้น เวลาคนญี่ปุ่นยื่นนามบัตรจะยื่นโดยหันด้านที่เขียนชื่อตนเองให้ผู้รับได้อ่านสะดวกโดยไม่ต้องกลับหัวนามบัตรและการรับนามบัตรจะใช้สองมือรับและเมื่อรับมาแล้วจะไม่เก็บใส่กระเป๋าเสื้อทันที แต่จะใช้เวลาในการอ่านชื่อของอีกฝ่ายอยู่

สักครู่หนึ่งเพื่อเป็นการยืนยันว่าไม่อ่านชื่อผิดพลาด จากนั้นจึงจะเก็บในกระเป๋าเงิน หรือซองใส่นามบัตร

- บ้านของคนญี่ปุ่นก็เหมือนกับบ้านของคนไทยโดยทั่วไปคือ ถอดรองเท้าเมื่อจะเข้าบ้าน

● เวลาอยู่ในสถานที่ที่เป็นสาธารณะ เช่น บนรถไฟฟ้ คนญี่ปุ่นจะเปิดโทรศัพท์มือถือให้อยู่ในระบบสั่น (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Manaa moodo) อยู่เสมอและจะไม่พูดคุยโทรศัพท์เสียงดังบนรถไฟฟ้ โดยจะใช้เป็นการส่งข้อความ หรือคุยแชทกันแทน เพื่อไม่ให้เป็นกรรบกวนผู้โดยสารคนอื่น ๆ

- ถ้ามีโอกาสได้ไปเที่ยวออนเซน (สปาแบบญี่ปุ่น) หรืออาบน้ำในเซนโต (โรงอาบน้ำ) ก็ควรจะต้ออาบน้ำชำระล้างร่างกายให้สะอาดก่อนที่จะลงแช่ตัวในบ่อน้ำร้อน เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ต้องใช้ร่วมกันกับผู้อื่นก็ควรจะต้อรักษาความสะอาดด้วย

● คนญี่ปุ่นเองก็เชื่อเรื่องโชคลางอยู่เหมือนกัน เช่น เรื่องของตัวเลข คนญี่ปุ่นจะถือว่าเลข 4 เป็นเลขอัปมงคลเพราะเสียงอ่านของเลข 4 (Shi) ซึ่งพ้องกับคำว่า shi ที่แปลว่า ตาย ดังนั้น ในสถานที่ต่างๆ เช่น โรงแรม โรงพยาบาลที่มีผู้ให้บริการมาหน้าหลายตา ก็จะเลี่ยงการระบุว่ามีชั้น 4 หรือ ถ้าเป็นโรงพยาบาล ชั้น 4 ก็จะไม่มีห้องคนไข้ เป็นต้น ในทางกลับกัน เลขที่ถือเป็นเลขมงคลของชาวญี่ปุ่นคือเลข 8 (Hachi) ซึ่งจะมีความหมายของความเจริญก้าวหน้า ไม่มีที่สิ้นสุด

เป็นอย่างไรบ้างครับ สำหรับธรรมเนียม มารยาทและความเชื่อของคนญี่ปุ่น ซึ่งน่าจะมีแตกต่างกับธรรมเนียมของคนไทยค่อนข้างมากเลยทีเดียว ผู้เขียนคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์บ้างไม่มากนัก อย่างน้อยเวลาที่เรามีโอกาสไปเที่ยวญี่ปุ่นแล้วต้องเจอกับเหตุการณ์เหล่านี้ก็จะได้ตั้งรับได้ทัน สำหรับฉบับนี้ก็ต้องขอลาทุกท่านไปก่อน ฉบับหน้าก็จะมีเรื่องราวดีๆ เกี่ยวกับญี่ปุ่นมาฝากกันอีกแน่นอนครับ สวัสดีครับ

